

som psykolog, fagformidler og politiker. Først og fremst var hun talsperson for barns sak, men hun var også opptatt av likestilling.

Basert på brev- eller telefonhenvendelser og observasjon av fem egne barn (hvorav to tvillingpar) beskriver hun i 60 små kapitler konkret og praktisk utfordringer i omgang med og oppdragelse av barn. Her er bl.a. nattevåking, renslighet, spise eller ikke spise, fysisk avstraffelse, løgn, sex, vannskrekk, 333 regler for god tone, behov for lek og læring. Kort sagt var forfatterens budskap at barns vekst og utvikling i hjem, skole og samfunn ikke bare var den enkelte families sak, men et samfunnsanliggende. Mye er endret siden den gang det het at «barn skal ses, men ikke høres», og de mange praktiske eksemplene gir grunnlag for refleksjoner omkring vår tids overflod og om folkeopplysning vedrørende holdninger og forventninger til barn og unge.

I tillegg til at språkformene er lett modernisert inneholder *Ungene våre* et 16 siders forord av professor i psykologi Hanne Haavind. Dette kan med fordel leses som et etterord. Det gir en informativ oversikt over forfatterens mangesidige virksomhet og hvordan den barne- og familiepolitikk som hun etterlyste i 1948, nå langt på vei er innført. I etterordet *MOR ÅSE sett av to døtre* gir Målfrid Grude Flekkøy og Torild Skard et nyansert bilde av hvordan det var å vokse opp i et miljø som var trygt, med to travle foreldre i krevende nybrottsstillinger. Det var god sammenheng mellom morens holdninger, slik de kom til uttrykk i foredrag og artikler, og den daglige praksis i hjemmet. Barna hadde krav på respekt, og samværet skulle være mest mulig demokratisk, alder og utvikling tatt i betraktning. Familierådet var sentralt. En bibliografi gir til slutt et lite utsnitt av Åse Gruda Skards 24 bøker og over 2 000 artikler samt referanser til bøker skrevet om henne.

Ungene våre er ikke bare en klassiker innen barneoppdragelse og popularisert barnepsykologi, den er også en viktig påminnelse om at det å være foreldre også er et samfunnsoppdrag – utfordringer som er høyst relevante i dagens samfunn. Den kan derfor trygt anbefales.

Inger Helene Vandvik
Slependen

Innføring i selvmordsforebygging

Vråle GB.

Møte med det selvmordstruede mennesket

3. utg. 182 s, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2009. Pris NOK 325
ISBN 978-82-05-38514-6

Forfatteren har i mange år undervist i psykiatrisk sykepleie. Første utgave av denne boken om selvmordsforebygging kom i 1993. Endringene i den nye er særlig knyttet til utarbeidingen av Nasjonal plan for

forebygging av selvmord med påfølgende handlingsplan og til at Sosial- og helsedirektoratet i 2008 utga nasjonale retningslinjer for selvmordsforebygging i psykiisk helsevern. Forfatteren ønsker først og fremst å presentere de sykepleiefaglige sidene ved selvmordsproblemet, men henvender seg også til andre profesjoner enn sykepleiere.

Det er åtte kapitler. I det første redegjøres det for hva utgivelsen bygger på. Kapittel 2 omhandler det selvmordstruede menneske, med beskrivelse av problemets omfang, selvmordsprosessen og årsaker til selvmord. Kapittel 3 tar opp etiske og juridiske utfordringer. De neste kapitlene dreier seg om praktisk selvmordsforebygging, temaer for møter med selvmordstruede mennesker, eksempler fra behandlingssituasjoner og hvordan selvmordsproblemet berører og sårer.

Møte med det selvmordstruede mennesket inneholder mange gode poenger knyttet til selvmordsatferd – omfang, risikofaktorer og utfordringer i det praktiske arbeidet. Det er imidlertid også en del svakheter. En del steder savnes en mer overordnet grensegang. For eksempel understrekes det flere ganger hvor viktig det er å se hele mennesket bak selvmordshandlingene. Det er selvsagt riktig, men gjelder ikke det også pasienter med andre lidelser? Det er en uklar grense mellom det som er den spesifikke psykiatriske sykepleie og hvilke tiltak som krever mer psykoterapeutisk kompetanse. Litteraturhenvisningene kunne også vært bedre. I mange tilfeller henvises det ikke til originalforfattere, men til andre som har sitert dem. I omtalen av Bærums-modellen, som dreier seg om mer aktiv oppfølging etter selvmordsforsøk, henvises kun til Burmo og medarbeideres artikkel fra 1988. Gudrun Dieserud, som har vært sentral i utviklingen av modellen, siteres ikke. Flere andre sentrale forskere er heller ikke sitert.

Det kunne også vært ønskelig med noen betraktninger om andre sykepleieres utfordringer overfor selvmordstruede. Flere tusen mennesker behandles hvert år i medisinske og kirurgiske avdelinger etter å ha forsøkt å ta sitt eget liv. Sykepleierne er gjerne de første som snakker med disse. Ved legevakter møter de også daglig selvmordsproblemer, både i konsultasjoner og i telefon-samtaler. Utfordringene her er ikke omtalt.

Denne utgivelsen er først og fremst aktuell som innføringsbok i psykiatrisk sykepleie. Den inneholder også nyttig informasjon for andre faggrupper som har begrenset kunnskap om selvmordsatferd.

Øivind Ekeberg

Akuttmedisinsk avdeling
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Veien til mestring

Christophersen Y.

FRISK NOK

206 s, ill. Oslo: Aschehoug 2009, Pris NOK 349
ISBN 978-82-03-23734-8

Forfatteren er økonom, foredragsholder og skribent. Han har levd med type 1-diabetes i over 40 år, og i 2004 skrev han *Diabetes for livet*, som fikk glimrende anmeldelser, også her i Tidsskriftet (1). Denne handler

om å mestre livet med kronisk sykdom. Den har tre deler – *Livets lodd*, om det å leve med kronisk sykdom, *Glør*, om mestringsmålene og utfordringer, og *Livsgnist*, om kunsten å skape seg et positivt liv med kronisk sykdom. Det er korte kapitler og vignetter bygd over forfatterens egne erfaringer, omfattende lesing og livsfilosofi. Målet er å hjelpe mennesker med kronisk sykdom til et godt liv, og kronikerne er mange der ute i samfunnet. Han kommer til at annenhver nordmann har kronisk sykdom selv eller i nærmeste familie. Dette tallet øker selvfølgelig med alderen, og eldrebølgen er på vei. Derfor er det vår egen skjebne han skriver om, og målet er å mestre både sykdommen og livet. Det betyr at tittelen gjelder de fleste av oss. Utfordringen er å mestre sykdommen og livet – mestring er det sentrale temaet.

Frisk nok er fint bygd opp med korte kapitler. Forfatteren skriver godt i korte, klare setninger. Både det pedagogiske og språket er gjennomtenkt og bærer preg av lang erfaring og planmessig arbeid. Etter